

دانشگاه علوم پزشکی تهران

معاونت آموزشی

دستورالعمل جامع پایان نامه دوره دستیاری تخصصی و فوق تخصصی
بالینی دانشگاه علوم پزشکی تهران

۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بخش اول	۱
مقدمه	۱
تعاریف	۱
هدف	۲
بخش دوم	۳
اساتید راهنما و مشاور	۳
شرایط اساتید راهنما و مشاور	۳
نحوه انتخاب استاد راهنما	۴
سقف تعداد پایان نامه برای هر استاد راهنما	۴
وظایف استاد راهنما	۵
شرایط تغییر استاد راهنما و مشاور	۶
بخش سوم	۷
فرایند انتخاب موضوع تا دفاع از پایان نامه	۷
نگارش و تصویب پروپوزال	۷
تغییر موضوع پایان نامه	۸
اجرا و پیشرفت پایان نامه	۸
دفاع از پایان نامه	۸
برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه	۹
رسمیت و اداره جلسه دفاع از پایان نامه	۱۰
ارزشیابی پایان نامه	۱۰
معیارهای ارزشیابی پایان نامه	۱۰
ارزشیابی نهایی پایان نامه و نمره دهی	۱۳

آیین نامه پایان نامه های کاربردی و محصول محور ۱۴

بخش چهارم ۱۵

اعتبار مالی و حقوق معنوی پایان نامه ۱۵

اعتبار مالی ۱۵

حقوق معنوی ۱۶

بخش پنجم ۱۸

راهنمای تدوین پایان نامه ۱۸

بیوست یک: فلوجارت فرایند بررسی و تصویب پروپوزال پایان نامه ۱۹

بیوست دو: نمونه فرم ارزیابی پروپوزال پایان نامه ۲۰

بیوست سه: فرایند اجرای پایان نامه و برگزاری جلسه دفاع ۲۳

بخش اول

مقدمه

تهیه پایان نامه بخشی از دوره تحصیلات تکمیلی در مقطع تخصص و فوق تخصص بالینی است که طی آن دستیار موظف است در یک زمینه مربوط به رشته تحصیلی خود، زیر نظر استاد راهنما به تحقیق و تتبع بپردازد. متن این دستورالعمل برگرفته شده از اسناد بالادستی خارج و داخل دانشگاه بوده و دارای دو گروه اطلاعات است؛ گروه اول جملاتی که عیناً از آیین نامه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ذکر شده و گروه دیگر اطلاعاتی که به متن اضافه گردیده و نقض کننده یا مغایر با مصوبات ذکر شده در آیین نامه فوق نمی باشد اما موارد مذکور را در دانشگاه شفاف کرده و ملاک عمل در دانشگاه است.

شرایط انجام پایان نامه در دوره تخصصی و فوق تخصصی بالینی برای اتباع خارجی تابع آیین نامه مربوطه می باشد.

تعاریف

دستیار تخصصی، فوق تخصصی بالینی: دستیار به فردی اطلاق میشود که با داشتن مدرک دکترای عمومی (پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی) یا دکترای تخصصی، در امتحان ورودی دستیاری، جهت آموزش های نظری و کسب مهارت های عملی در یکی از رشته های تخصصی یا فوق تخصصی (پزشکی عمومی، دندانپزشکی، داروسازی)، طی مدت زمان مشخصی که برای آن دوره از طریق شورای آموزش پزشکی و تخصصی تصویب شده است، پذیرش شده و به امر تحصیل، آموزش، پژوهش و انجام فعالیتهای کارورزی تخصصی اشتغال می ورزد.

طول دوره دستیاری تخصصی، فوق تخصصی بالینی: مدتی است که دستیار باید مراحل آموزشی و پژوهشی را بر اساس مقررات مربوط به اتمام برساند.

پایان نامه: پایان نامه گزارشی است مکتوب به زبان فارسی یا انگلیسی که در آن دستیار نتایج بررسی و تحقیق خویش را در یکی از حیطه های رشته تحصیلی مربوطه زیر نظر استاد یا استادان راهنما انجام داده و ارائه می نماید.

- پایان نامه ها می توانند پژوهش بنیادی، کاربردی، بنیادی کاربردی (ترجیحاً در جهت حل اولویت های کشوری و منطقه ای) باشند.
- پایان نامه های مروری، بجز مطالعات مروری نظام مند، گرد آوری و گزارش موارد نادر، قابل تصویب نمی باشند.
- دانشجویان مقاطع تحصیلی فوق، ملزم به گذراندن واحد پایان نامه بر اساس چارچوب مندرج در این دستورالعمل می باشند.
- در پایان دوره تحصیلی رشته پزشکی و دندانپزشکی، دفاع از پایان نامه از شروط معرفی به آزمون گواهینامه و دانشنامه است.

شورای پایان نامه: با توجه به تنوع رویه جاری در گروه های مختلف آموزشی دانشگاه، فرایند انتخاب موضوع تا دفاع از پایان نامه در گروه های آموزشی دانشگاه، بسته به مورد، توسط شورای تحصیلات تکمیلی گروه یا شورای آموزشی گروه یا شورای پژوهشی گروه یا شوراها و کمیته های متناظر در گروه پیگیری می شود.

در این دستورالعمل منظور از شورای پایان نامه، هر یک از شوراها یا کمیته های نامبرده شده در بالاست که می تواند به عنوان نمونه متشکل از مدیر گروه آموزشی، معاون آموزشی گروه، معاون پژوهشی گروه، نماینده شورای تحصیلات تکمیلی در گروه و چند تن از اعضای هیئت علمی باشد.

هدف

هدف تربیت پزشک، دندانپزشک و دروساز متخصص و معاهد در رشته های مورد نیاز کشور و توانمند در انجام فعالیت های پژوهشی در راستای پیشبرد دانش است.

بخش دوم

اساتید راهنما و مشاور

شرایط اساتید راهنما و مشاور

استاد راهنما

۱. استاد راهنمای اول به پیشنهاد دستیار و موافقت استاد، تایید شورای پایان نامه گروه آموزشی و تایید شورای پژوهشی دانشکده تعیین می گردد.
۲. شرایط استاد راهنما:
  - استاد راهنما باید دارای حداقل مدرک استادیاری باشند.
  - استاد راهنما باید از داخل گروه آموزشی دستیار باشد.
  - حداقل سه سال سابقه تدریس یا پژوهش در دوره‌های تخصصی، فوق تخصصی داشته باشند.
  - حداقل دارای یک مقاله نمایه شده در بانک های ISI یا Medline به عنوان نویسنده اول یا مسئول باشند.
  - هر یک از اعضای هیئت علمی برای گرفتن راهنمایی پایان نامه دوره دکترای بالینی تخصصی و فوق تخصصی، لازم است که از مجموع ۳ پایان نامه مقطع دکترای بالینی تخصصی و فوق تخصصی که اخیراً دفاع شده اند حداقل یک مقاله در مجلات معتبر علمی پژوهشی (داخلی یا خارجی) منتشر کرده باشند.
  - تبصره: گروه آموزشی می تواند به اعضای هیأت علمی تازه استخدام شده، ۳ پایان نامه اول را بدون شرط فوق، بعنوان استاد راهنما ارائه نماید.
۳. در موارد خاص در صورت ضرورت، به پیشنهاد گروه آموزشی و تایید شورای پژوهشی دانشکده، انتخاب استاد راهنما با حداقل مرتبه استادیاری، خارج از دانشگاه بلامانع است.
۴. استاد راهنمای دوم:

- در صورت نیاز به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای پایان نامه، مسئولیت راهنمایی پایان نامه دستیار را دو استاد راهنما به طور مشترک عهده دار می شوند. دانشکده ها لازم است موارد را در شورای متناظر دانشکده بررسی و تأیید کنند ولی می توانند تشخیص این موضوع را به گروه تفویض نمایند.
- دارای حداقل مدرک استادیاری باشند.
- استاد راهنمای دوم می تواند از خارج از گروه آموزشی دستیار، اعم از هیئت علمی آموزشی یا پژوهشی، و یا خارج از دانشگاه باشد.
- ۵. هر دستیار می تواند حداکثر دو استاد راهنما برای پایان نامه خود داشته باشد.
- ۶. موضوع پیشنهادی پایان نامه باید در زمینه تحقیقاتی اساتید راهنما باشد.

استاد مشاور

۱. به پیشنهاد استاد راهنما، تأیید شورای پایان نامه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، یک تا سه نفر از اعضای هیأت علمی و یا از صاحب نظران و محققان برجسته مرتبط با موضوع پایان نامه، می توانند بعنوان استاد مشاور تعیین شوند.
۲. در صورت پیشنهاد استاد راهنما و موافقت شورای پایان نامه، استاد مشاور می تواند از اعضای سایر گروه های دانشکده یا دانشگاه باشد.
۳. استاد یا استادان مشاور باید دارای حداقل مرته استادیاری باشند. برای صاحب نظران و محققانی که عضو هیئت علمی نیستند داشتن مدرک دکترای تخصصی بالینی یا پایه الزامی است.

نحوه انتخاب استاد راهنما

هر یک از گروه های آموزشی می توانند روش خاص خود را برای انتخاب استاد راهنمای دستیار به کار گیرند. صرف نظر از روش مورد استفاده، اصول زیر باید در طی این فرایند رعایت گردد:

۱. در نهایت انتخاب استاد راهنمای پایان نامه باید توسط خود دستیار انجام گیرد.
۲. گروه های آموزشی باید اطلاعات لازم در زمینه سوابق علمی و پژوهشی اساتید را به منظور افزایش درستی انتخاب، قبل از تصمیم گیری، در اختیار دستیار قرار دهند.
۳. فضای رقابتی برای انتخاب شدن به عنوان استاد راهنما وجود داشته باشد.

سقف تعداد پایان نامه برای هر استاد راهنما

- هر عضو هیئت علمی می تواند تا سقف ۳ پایان نامه را بطور همزمان راهنمایی نماید.
- در موارد خاص گروه آموزشی می تواند سقف تعداد پایان نامه را برای هر عضو هیئت علمی تغییر دهد.

وظایف استاد راهنما

۱. استاد راهنما در مراحل تحقیق، گزارش مکتوب از پیشرفت کار دستیار را از وی درخواست می کند، این گزارش پس از تأیید استاد راهنما از طریق شورای پایان نامه به دانشکده تسلیم می شود. تعیین تعداد دفعات، زمان و جزئیات مربوط به نحوه ارائه گزارش و اطلاع رسانی در این زمینه به اعضای هیئت علمی و دستیاران، بر عهده دانشکده ها می باشد.
۲. استاد راهنما با توجه به امکانات پژوهشی موجود، کار تحقیقاتی دستیار را به نحوی هدایت می کند تا در موعد مقرر به اتمام برسد.
۳. استاد راهنما با دستیار در تکمیل پروپوزال و پیش نویس پایان نامه همکاری می نماید.
۴. استاد راهنما به آماده شدن دستیار جهت شرکت در جلسه دفاع کمک می نماید.

شرایط تغییر استاد راهنما و مشاور

۱. هر دستیار فقط یک بار مجاز به تغییر استاد راهنما می باشد و این تغییر باید با موافقت طرفین و با ذکر دلایل کافی و تأیید شورای پایان نامه و تأیید شورای دانشکده باشد.

تبصره: در شرایط خاص که امکان توافق وجود ندارد، شورای پایان نامه مسئولیت اخذ تصمیم نهایی را به عهده خواهد داشت.

۲. چنانچه استاد راهنما در مقطع خاصی (بیشتر از دو پنجم مدت زمان اجرای پایان نامه) نتواند دستیار را هدایت کند، باید قبلاً به صورت کتبی و با توافق دانشجو، جانشینی را انتخاب و به تأیید گروه و دانشکده برساند.

تبصره: در صورت تغییر استاد راهنما، تغییر عنوان پایان نامه با نظر استاد راهنما، تأیید گروه، و تأیید معاونت مربوطه در دانشکده خواهد بود.

۳. در صورتی که طول مدت غیبت استاد راهنما بدون تعیین جانشین، بیش از دو پنجم مدت زمان اجرای پایان نامه باشد، به منزله غیبت استاد راهنما تلقی می شود.

۴. تغییر استاد مشاور حداکثر یک بار و به پیشنهاد دستیار و تأیید استاد راهنما و با ذکر دلایل کافی و تأیید دانشکده انجام می پذیرد.

بخش سوم

فرایند انتخاب موضوع تا دفاع از پایان نامه

فرایند بررسی و تأیید موضوع (پیش‌پروپوزال)، پروپوزال و مسئولیت برگزاری کلیه جلسات مرتبط در گروه‌های آموزشی بر عهده شورای پایان‌نامه خواهد بود. مدیر گروه می‌تواند یک نفر را برای پیگیری این امر مشخص نماید. منظور از شورای پایان‌نامه، هریک از شوراها یا کمیته‌های نامبرده شده در بخش تعاریف است. تصویب نهایی عنوان، پروپوزال، پایان‌نامه و مسئولیت برگزاری جلسه دفاع از پایان‌نامه بر عهده دانشکده خواهد بود.

نگارش و تصویب پروپوزال

۱. عنوان پایان‌نامه، می‌تواند به پیشنهاد استاد راهنما و یا خود دستیار باشد.
۲. پس از تأیید عنوان، دستیار مراحل نگارش پروپوزال را آغاز می‌کند.
۳. دستیار موظف است فرایند مربوط به بررسی و تأیید پروپوزال پایان‌نامه را مطالعه کند (پیوست یک).
۴. دستیاران تخصصی و فوق تخصصی می‌بایست طبق برنامه زمانبندی زیر پروپوزال خود را ثبت نمایند:
  - دستیارانی که طول دوره دستیاری ایشان ۳ سال است لازم است پروپوزال خود را حداکثر تا پایان سال اول (قبل از آزمون ارتقای سال ۱ به ۲) به ثبت برسانند.
  - دستیارانی که طول دوره دستیاری ایشان ۴ سال است لازم است پروپوزال خود را حداکثر تا پایان سال دوم (قبل از آزمون ارتقای سال ۲ به ۳) به ثبت برسانند.
  - ۵. دستیارانی که طول دوره دستیاری ایشان ۵ سال است لازم است پروپوزال خود را حداکثر تا پایان سال سوم (قبل از آزمون ارتقای سال ۳ به ۴) به ثبت برسانند.
  - ۶. استاد راهنما و یا دستیار با نظر استاد راهنما، به مذاکره با کاندیدهای مشاوره پایان‌نامه پرداخته و موافقت آنها را جلب می‌کند.

۷. با تأیید استاد یا استادان راهنما، دستیار درخواست برگزاری جلسه دفاع از پروپوزال را به شورای پایان نامه تحویل می دهد.

۸. دفاع از پروپوزال در شورای پایان نامه انجام می شود.

۹. پس از برگزاری جلسه دفاع از پروپوزال، دستیار موظف است متن پروپوزال، فرم تکمیل شده ثبت پروپوزال و نوآوری پروپوزال را به همراه صورتجلسه مصوبه شورای پایان نامه به معاونت پژوهشی دانشکده تحویل دهد.

۱۰. در صورت تصویب پروپوزال در معاونت پژوهشی دانشکده، در صورت لزوم، دانشجو برای دریافت تأییدیه کمیته اخلاق اقدام می نماید.

۱۱. در صورت تصویب پروپوزال در معاونت پژوهشی دانشکده، دستیار موظف است حداکثر تا ۱۴ روز بعد، موضوع پروپوزال خود را در سیستم پژوهشیار وارد کند و کد ثبت را جهت ثبت نهایی به دبیرخانه دانشکده ارائه نماید.

۱۲. استاد راهنما موظف است پس از مطالعه پروپوزال ارسالی به سامانه پژوهشیار، در صورت مطابقت با اصل پروپوزال تأیید شده در جلسه دفاع از پروپوزال، آن را تأیید نماید.

نمونه فرم ارزیابی پروپوزال پایان نامه به پیوست آورده شده است (پیوست دو)

تغییر عنوان و پروپوزال پایان نامه

هر دانشجو پس از ثبت عنوان و پروپوزال پایان نامه، فقط یک بار و با ذکر دلایل منطقی از طرف استاد راهنما، تأیید شورای پایان نامه و تصویب نهایی دانشکده، می تواند عنوان و پروپوزال پایان نامه را تغییر دهد.

اجرا و پیشرفت پایان نامه

۱. دستیار باید حداقل دو نوبت گزارشی مکتوب از پیشرفت کار به استاد راهنما ارائه نماید. این گزارش پس از تأیید استاد راهنما از طریق شورای پایان نامه به دانشکده تسلیم می شود و با حضور دستیار و استاد راهنما در جلسه ای که اعضای آن توسط همین شورا تعیین می شود، مورد بررسی قرار می گیرد. در صورت تعویق در ارائه گزارش پیشرفت، پس از بررسی در شورای پایان نامه، نسبت به نحوه برخورد با دستیار تصمیم گیری خواهد شد.

۲. حداقل و حداکثر زمان مهلت اجرای پایان نامه:

- حداقل فاصله زمانی لازم بین زمان ثبت موضوع تا جلسه دفاعیه یک سال است.
- حداکثر فرصت دفاع از پایان نامه برای رشته پزشکی و دندانپزشکی، قبل از معرفی به آزمون گواهینامه تخصصی و یا دانشنامه فوق تخصصی (حسب مورد) است.
- حداکثر فرصت دفاع از پایان نامه برای رشته داروسازی بالینی، بر اساس حداکثر طول مدت تحصیل مجاز بر اساس آیین نامه مربوطه است.

دفاع از پایان نامه

۱. دستیار موظف است فرایند مربوط به برگزاری جلسه دفاع را مطالعه نماید (پیوست سه).
  ۲. بعد از تکمیل و تدوین پایان نامه توسط دستیار که اتمام آن را استاد راهنما اعلام می کند و پس از تأیید کتبی نماینده شورای پایان نامه مبنی بر قابل دفاع بودن پایان نامه، دستیار موظف است در جلسه ای که زمان آن را دانشکده تأیید می نماید، در حضور هیئت داوران از پایان نامه خود دفاع نماید.
  ۳. مدارک لازم جهت کسب مجوز دفاع از پایان نامه، حداقل ۱۰ روز کاری قبل از شروع جلسات معاونت پژوهشی دانشکده جهت تأیید تاریخ دفاع به معاونت پژوهشی تحویل داده شود، این مدارک شامل:
    - الف. فرم تکمیل شده درخواست دفاع با امضای مدیر گروه، اساتید راهنما و مشاور
    - ب. متن پایان نامه بر طبق شیوه نامه نگارش پایان نامه (بخش پنجم)
    - پ. ارائه **گواهی ارسال** حداقل یک مقاله منتج از پایان نامه (اعم از مجله داخلی انگلیسی یا خارجی)
- در مورد رشته داروسازی، ارائه **گواهی پذیرش** حداقل یک مقاله منتج از پایان نامه (اعم از مجله داخلی انگلیسی یا خارجی)

تبصره: با توجه به اهمیت و ضرورت مقابله با موارد احتمالی فریب کاری و سرفت ادبی^۱ در انتشارات، اساتید راهنما و مشاور از نبود موارد مذکور در انتشار نتایج پایان نامه دانشجو اطمینان حاصل می نمایند. هر زمان که مشخص شود

مقاله تهیه شده یا منتشر شده توسط دانشجو دارای موارد فوق است، دانشجو نمی تواند دفاع نماید و جهت برخورد قانونی به مراجع مربوطه در دانشگاه معرفی می شود.

برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه

۱. حضور دستیار و استاد راهنمای اول برای برگزاری جلسه دفاع الزامی است.
تبصره: در صورتی که استاد راهنمای اول نتواند در جلسه دفاع حضور داشته باشد، با اطلاع قبلی، حضور استاد راهنمای دوم یا مشاور به جای ایشان الزامی خواهد بود. در صورتی که دانشجو استاد راهنمای دوم یا مشاور نداشته باشد، در شرایط خاص، استاد راهنما می تواند با ذکر دلایل موجه، جانشینی برای حضور در جلسه دفاع معرفی کند که باید از قبل به تأیید دانشکده رسیده باشد و موضوع برگزاری جلسه دفاع بدون حضور استاد راهنما نیز، باید به تأیید دانشکده رسیده باشد.
۲. دستیار موظف است فرم برگزاری جلسه دفاع را که به امضای اساتید راهنما و مشاور رسیده است، به امضای نماینده شورای پایان نامه برساند و فایل پروپوزال و پایان نامه را در اختیار ایشان قرار دهد.
۳. معاونت پژوهشی دانشکده موظف است نسبت به تعیین اساتید داور هماهنگی های لازم را به عمل آورد.
۴. دستیار موظف است برحسب خواسته داوران و حداقل یک هفته قبل از تاریخ دفاع، پرینت یا فایل الکترونیک پروپوزال و پایان نامه را در اختیار ایشان قرار دهد.
۵. زمان و مکان برگزاری جلسه دفاع باید حداقل یک هفته قبل از موعد مقرر و با اعلام کتبی به وسیله مسئولین معاونت پژوهشی دانشکده به اطلاع اساتید راهنما، مشاور و داوران و با درج آگهی در تابلو اعلانات در دانشکده، گروه و محل دفاع به اطلاع عموم برسد.
تبصره: تغییر ساعت، روز و مکان جلسه دفاع فقط یک بار و در صورت موافقت شورای پایان نامه و پس از هماهنگی با دانشکده، امکان پذیر است.

رسمیت و اداره جلسه دفاع از پایان نامه

۱. هیئت داوران حداقل متشکل از استادان راهنما و مشاور، نماینده دانشکده، نماینده شورای پایان نامه گروه آموزشی مربوطه و یک نفر از اعضای هیئت علمی، متخصصان یا محققان به پیشنهاد شورای پایان نامه است.
- در مورد رشته داروسازی بالینی، هیئت داوران متشکل از استادان راهنما و مشاور، نماینده آموزش تخصصی، مسئول آموزش تخصصی گروه (نماینده شورای پایان نامه) و حداقل ۲ داور خارجی (خارج از دانشکده)، ۲ داور داخلی (داخل دانشکده) است.
۲. جلسه دفاع برای رشته پزشکی و دندان پزشکی، علاوه بر استاد راهنما و دانشجو، با حضور نماینده دانشکده و یک نفر از داوران رسمیت می یابد.
- در مورد رشته داروسازی، جلسه دفاع علاوه بر استاد راهنما و دانشجو، با حضور حداقل یک داور خارجی (دارای درجه علمی حداقل دانشیار)، یک داور داخلی (دارای درجه علمی حداقل دانشیار)، نماینده آموزش تخصصی، نماینده آموزش تخصصی گروه و یا مدیر گروه (نماینده شورای پایان نامه) رسمیت می یابد.
۳. دستیار برای جلسه دفاع باید نسخه الکترونیکی و پرینت پروپوزال و پایان نامه را به همراه داشته باشد و برای ارائه، از شیوه های مناسب (مانند پاورپوینت و ...) استفاده کند.
۴. دستیار مسئول هماهنگی جهت آماده بودن محل دفاع، نور و پروژکتور، کامپیوتر و سایر موارد لازم جهت برگزاری مناسب جلسه دفاع است.
۵. دستیار موظف است در این جلسه، گزارشی از کار تحقیقاتی و پایان نامه خود را ارائه نموده و از آن دفاع نماید.
۶. در جلسه دفاع، دستیار مسئول پاسخگویی به سوالات داوران است و تنها در صورتی که دستیار علیرغم ارائه توضیحات، قادر به مجاب نمودن داوران نشد، اساتید راهنما و مشاور می توانند توضیحات خود را ارائه نمایند.
۷. زمان ارائه مطلب توسط دستیار حداقل ۲۰ و حداکثر ۲۵ دقیقه است. زمان مورد نیاز برای سوالات داوران و جمع بندی معاون پژوهشی گروه نیز بر حسب شرایط تا ۲۵ دقیقه ممکن است ادامه یابد. در صورت درخواست دستیار

برای توضیحات بیشتر فقط در صورت موافقت داوران تا ۵ دقیقه وقت اضافه در نظر گرفته میشود (معمولا کل زمان دفاع از ۶۰ دقیقه بیشتر نخواهد شد).

ارزشیابی پایان نامه

معیارهای ارزشیابی پایان نامه

۱. وظیفه هیئت داوران: ارزیابی دقیق و احراز کفایت دستاوردهای علمی و صحت پایان نامه با توجه به معیارهای زیر است:

- محتوای پژوهشی و نوآوری علمی
- نحوه نگارش و تدوین محتوای پایان نامه
- کیفیت دفاع از یافته ها
- محصولات پایان نامه
- نحوه رفتار و رعایت اخلاق حرفه ای
- رعایت زمان بندی اجرای پایان نامه

۲. برای رشته پزشکی و دندان پزشکی، سقف امتیاز پایان نامه حداکثر بیست است که با توجه به جدول زیر محاسبه

می شود:

ردیف	معیار	نمره
۱	محتوای پژوهش و نوآوری پایان نامه	۱-۱۰ نمره
۲	نحوه ارائه در جلسه دفاع	۱-۳ نمره
۳	نحوه نگارش و تدوین محتوای پایان نامه	۱-۲ نمره
۴	محصول پایان نامه	۱-۲ نمره
۵	نحوه رفتار و رعایت اخلاق حرفه ای	۱-۲ نمره
۶	رعایت زمان بندی اجرای پایان نامه	۱-۱ نمره

- برای رشته داروسازی، سقف امتیاز پایان نامه حداکثر بیست است که با توجه به جدول زیر محاسبه می شود:

ردیف	معیار	نمره
۱	محتوای پژوهش و نوآوری پایان نامه	۱۲-۰ نمره
۲	نحوه ارائه در جلسه دفاع	۳-۰ نمره
۳	نحوه نگارش و تدوین محتوای پایان نامه	۲-۰ نمره
۴	نحوه رفتار و رعایت اخلاق حرفه‌ای	۲-۰ نمره
۵	رعایت زمان بندی اجرای پایان نامه	۱-۰ نمره

✓ نشانگرهای معیار محتوای پژوهشی و شاخص های نوآوری علمی:

- مطابقت پایان نامه با پروپوزال
- خلاصه فارسی و انگلیسی مطابق با مفاد پایان نامه
- کیفیت پژوهش (از نظر محتوای بخش های پایان نامه شامل بیان مسئله، مرور متون، روش تحقیق، یافته ها و استنتاج های علمی)
- کیفیت مقالات چاپ شده (یا با پذیرش قطعی) در مجلات علمی معتبر
- مرتبط بودن مقالات چاپ شده (یا با پذیرش قطعی) با موضوع پایان نامه
- متناسب بودن زمان چاپ (یا پذیرش قطعی) مقالات با زمان انجام پایان نامه
- تعداد و کیفیت اختراع ثبت شده و تولید دانش فنی (به تأیید سازمان پژوهش های علمی صنعتی کشور یا مراجع معتبر بین المللی)
- تبصره: شورای پژوهشی دانشکده برحسب مورد، مرجع تشخیص را تعیین می کند.

✓ نشانگرهای معیار نحوه ارائه در جلسه دفاع:

- اثبات نوآوری پایان نامه
- تسلط بر موضوع پایان نامه
- طبقه بندی و انسجام مطالب
- رعایت وقت جلسه

- استفاده مناسب از ابزار کمک آموزشی
- شیوایی بیان
- توانایی پاسخگویی به سؤالات دوران
- ✓ نشانگرهای معیار نحوه نگارش و تدوین محتوی پایان نامه:
  - رعایت اصول نگارش ادبی
  - روان بودن متن
  - رعایت شیوه نگارش پایان نامه مصوب دانشگاه شامل:
    - مشخصات صفحه اول
    - مشخصات صفحات داخلی
    - شیوه نگارش منابع و مآخذ
- ✓ نشانگر معیار محصول پایان نامه:
  - وجود مقاله علمی معتبر داخلی یا خارجی
  - ثبت اختراع
- ✓ نشانگرهای معیار نحوه رفتار و رعایت اخلاق حرفه‌ای:
  - رعایت احترام متقابل با دیگران
  - مسئولیت پذیری و پاسخگویی
  - مشارکت در جهت بهبود توانمندی های خود و همکاران در فرایند ارائه و دریافت بازخورد
- ✓ نشانگرهای معیار رعایت زمان بندی اجرای پایان نامه:
  - اتمام پایان نامه در زمان مناسب

ارزشیابی نهایی پایان نامه و نمره دهی

۱. وظیفه ارزشیابی نهایی پایان نامه به عهده اعضای هیئت داوران است که نتیجه آن به صورت نمره منجلی می گردد. هیئت داوران بلافاصله پس از جلسه دفاع، در جلسه ای جداگانه و بدون حضور دستیار، فرم ارزشیابی را تکمیل می کنند و نماینده شورای پژوهشی دانشکده، پس از جمع بندی نمره را اعلام می کند. نمره دهی توسط هیئت داوران انجام می شود.
۲. هیئت داوران در پایان جلسه دفاعیه پس از شور و بررسی در خصوص اصالت و صحت پایان نامه امتیاز آن را با تأکید بر رتبه به شرح زیر سطح بندی می نمایند:

رتبه	نمره
عالی	۱۹-۲۰
بسیار خوب	۱۷-۱۸/۹۹
خوب	۱۴-۱۶/۹۹
غیر قابل قبول	کمتر از ۱۴

۳. ملاک تصمیم گیری در خصوص نمره پایان نامه میانگین تمرات حداقل ۳ نفر از اعضای هیئت داوران است. تبصره ۱: در صورتی که پایان نامه از نظر هیئت داوران غیر قابل قبول تشخیص داده شود، دستیار می تواند در مدتی که از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی تجاوز نکند، پایان نامه خود را کامل و بار دیگر در زمانی که هیئت داوران تعیین می کند، از آن دفاع نماید. دستیاری که در فرصت های تعیین شده نتواند از پایان نامه خود دفاع نماید از تحصیل محروم شده و مدرک و سوابق تحصیلی دریافت نمی کند.
- تبصره ۲: در صورتی که داوران، پایان نامه را بر خلاف پروپوزال تشخیص دهند، تصمیم گیری به معاونت پژوهشی ارجاع و بر اساس رأی این معاونت تصمیم نهایی اتخاذ خواهد شد.
۴. در مورد مقاطع تخصصی رشته های پزشکی و دندان پزشکی، نمره دستیار تنها زمانی از ۲۰ محاسبه خواهد گردید که دستیار حداقل یک مقاله انگلیسی از موضوع پایان نامه خود منتشر کرده باشد یا پذیرش چاپ گرفته باشد و با ارائه پذیرش یا چاپ مقاله فارسی نمره وی از ۱۹ محاسبه میگردد.

۵. در صورتی که دستیار در طول تحصیل خود یک مقاله ISI یا Medline خارج از پایان نامه و با آدرس دانشگاه چاپ کرده باشد یک نمره تشویقی به نمره پایان نامه وی اضافه خواهد شد.
۶. فرم صورت جلسه دفاع، حین جلسه تکمیل و به همراه برگه‌های ارزشیابی داوران، به امضای هیئت داوران و نماینده دانشکده می‌رسد و به دانشکده تحویل داده می‌شود.
۷. دانشکده موظف است نتیجه قبولی یا عدم قبولی یا تمدید مهلت دفاع دستیار را حداکثر ۲ هفته پس از زمان مقرر برگزاری جلسه دفاع به همراه فرم صورت جلسه مربوطه به اداره کل تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید.

آیین نامه پایان نامه های کاربردی و محصول محور

نحوه ارزشیابی و نمره دهی به پایان نامه های کاربردی و محصول محور، براساس آیین نامه مربوطه می باشد.

بخش چهارم

اعتبار مالی و حقوق معنوی پایان نامه

اعتبار مالی

۱. نحوه و میزان تأمین اعتبار پایان نامه‌ها، مقطع فوق تخصصی و فلوشیپ:
کلیه پایان نامه‌های این مقطع تا سقف ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال مورد حمایت قرار می‌گیرند. ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال از مبلغ در قالب قراردادی که در دانشکده‌های مربوطه منعقد می‌گردد تأمین شده و مابقی (در صورت نیاز) پس از تصویب در شورای پژوهشی دانشگاه در قالب قرار داد طرح تحقیقاتی با معاونت پژوهشی تأمین اعتبار خواهد شد.
۲. نحوه و میزان تأمین اعتبار پایان نامه‌ها، مقطع دستیاری تخصصی:
کلیه پایان نامه‌های این مقطع تا سقف ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال مورد حمایت قرار می‌گیرند. ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از مبلغ فوق در قالب قراردادی که در دانشکده‌های مربوطه منعقد می‌گردد تأمین شده و مابقی (در صورت نیاز) پس از تصویب در شورای پژوهشی دانشگاه در قالب قرار داد طرح تحقیقاتی با معاونت پژوهشی تأمین اعتبار خواهد شد.
۳. معاونت پژوهشی دانشگاه تأمین اعتبارات لازم برای اجرای پایان نامه‌ها را در اولویت خود قرار می‌دهد و اعتبار لازم برای عقد قراردادهای پایان نامه‌ها در دانشکده‌ها را در سقف تصویب شده تأمین می‌نماید. برای تأمین اعتبار پایان نامه‌های با بودجه بالاتر از سقف مذکور، پایان نامه مذکور میتواند به عنوان طرح تحقیقاتی ارسال گردد و تأمین اعتبار آنها در اولویت قرار می‌گیرد.
۴. اعتبار پرداخت شده به پایان نامه، فقط جهت پرداخت هزینه‌های انجام پایان نامه بوده و نباید بعنوان حق الزحمه استاد
۵. راهنما و یا دستیار در نظر گرفته شود.

حقوق معنوی

۱. اسم دستیار در مقالات منتج از پایان نامه که خود وی آنها را نوشته است نفر اول است و اسامی استاد راهنمای پایان نامه و سایر همکاران پایان نامه بر اساس توافق کلی و تحت نظارت استاد راهنمای پایان نامه و بر مبنای اصول اخلاق در انتشارات علمی مشخص خواهد شد.
۲. در سایر مقالات منتج از پایان نامه در صورتی که دستیار آنها را نوشته باشد نام وی اول قرار می گیرد. مناسب است استاد راهنما نوشتن سایر مقالات را نیز به دستیار مربوطه بسپارد اما در صورتی که این کار میسر نشد استاد راهنما در مورد نگارش سایر مقالات و ترتیب اسامی مطابق با اصول اخلاق در انتشارات تصمیم گیری خواهد نمود.
۳. دستیار موظف است آدرس گروه، دانشکده و دانشگاه را به عنوان آدرس اول خود ذکر کند. قرار دادن آدرس های دوم و به بعد با تأیید استاد راهنما دستیار امکان پذیر است.
۴. با تشخیص استاد راهنمای اول دستیار، نویسنده مسئول مقاله منتج از پایان نامه مشخص خواهد شد. نویسنده مسئول می تواند هر یک از همکاران پایان نامه باشد.
۵. در کلیه مقالات بعدی که دستیار بعد از دفاع و بر اساس داده های پایان نامه خود منتشر می کند، فارغ التحصیل مربوطه موظف است با استاد راهنمای خود هماهنگی کرده و آدرس گروه مربوطه را به عنوان یکی از آدرس های خود در مقاله ذکر نماید.
۶. کلیه فعالیت های پژوهشی دستیاران دستیار بالینی تخصصی، فوق تخصصی و فلوشیپ و بالانحص چاپ مقالات پژوهشی یا ثبت اختراع و نظایر آن، که منتج از پایان نامه است، قبل از ارسال به مجلات یا مراجع ذیربط جهت چاپ، ثبت یا تأیید، منحصراً باید با نظارت، تأیید و از طریق استاد راهنمای دستیار صورت پذیرد.
۷. نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه های تحصیلی دستیاران دانشگاه علوم پزشکی تهران، مبین بخشی از فعالیتهای علمی پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

□ در صورت اقدام به چاپ پایان‌نامه خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع

دهد.

□ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان‌نامه کارشناسی ارشد/ پایان‌نامه دکتری نگارنده در..... رشته .....

است که در سال ..... در دانشکده ..... دانشگاه علوم پزشکی تهران به راهنمایی سرکار

خانم/جناب آقای دکتر .....، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر ..... و مشاوره سرکار

خانم/جناب آقای دکتر ..... از آن دفاع شده است»

بخش پنجم

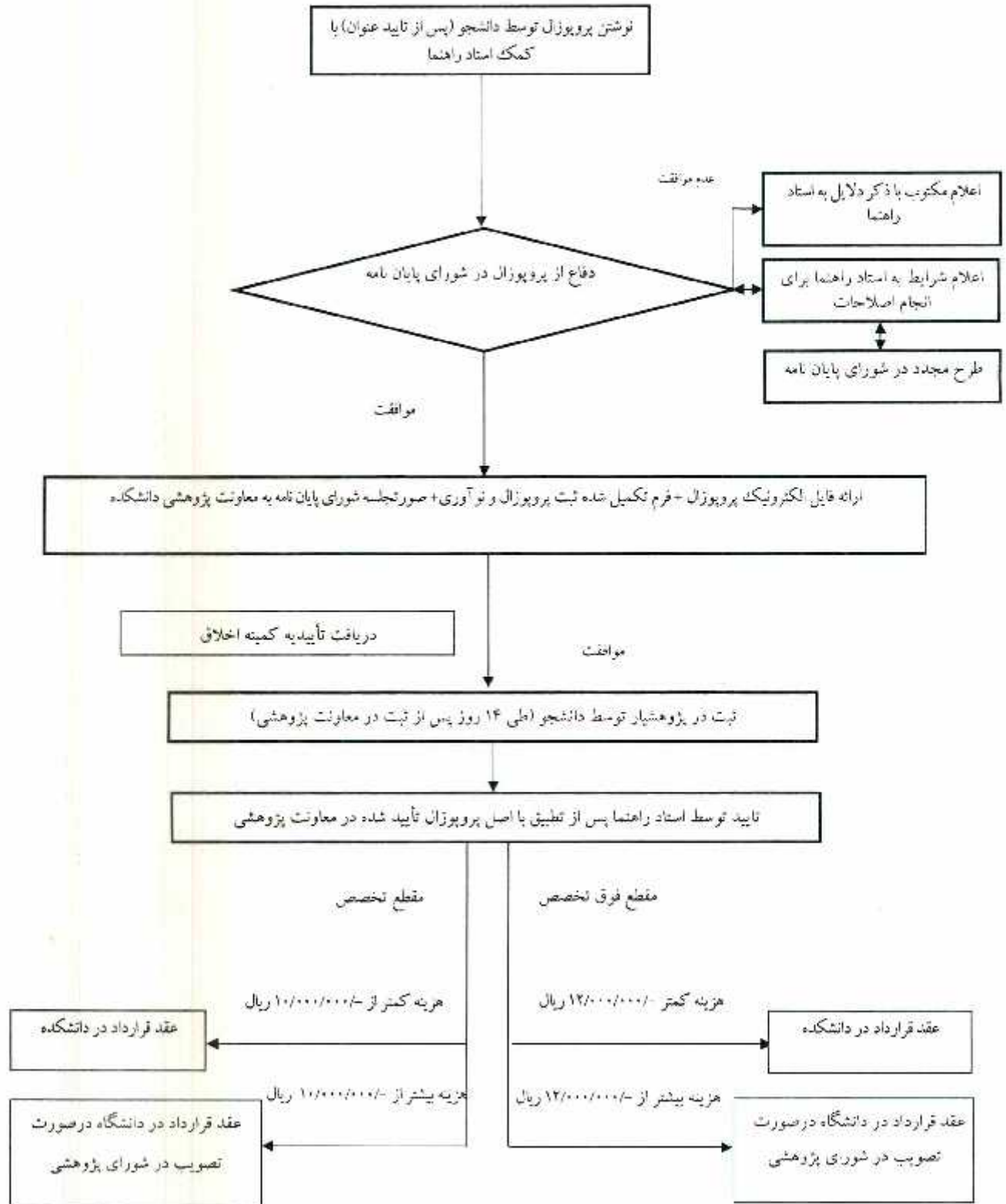
راهنمای تدوین پایان نامه

از آنجا که پایان نامه از انتشارات رسمی دانشگاه تلقی می شود و در مجامع و انتشارات علمی قابل استناد می باشند، لذا ضروری است بر اساس معیارها و ضوابط قابل قبول علمی تهیه گردد. به منظور رعایت نکات فوق و ایجاد هماهنگی از نظر شکل ظاهری، نحوه تایپ، صحافی و صفحه پردازی پایان نامه تحصیلی دستیاران دوره تخصصی و فوق تخصصی، لازم است که پایان نامه ها بر اساس فرمت تعیین شده از سوی دانشگاه علوم پزشکی تهران تهیه شوند. شیوه نامه نگارش و کلیه فرم های مورد نیاز در فرآیند انجام پایان نامه، از طریق سامانه معاونت آموزشی (<http://education.tums.ac.ir>) در دسترس می باشند. لازم به ذکر است که پایان نامه هایی که استانداردهای تعیین شده برخوردار نباشند مورد قبول دانشگاه قرار نخواهند گرفت.

پیوست یک: فلوچارت فرایند بررسی و تصویب پروپوزال پایان نامه

پیوست دو: نمونه فرم ارزیابی پروپوزال پایان نامه

باسمه تعالی

دانشکده ....

گروه .....

پرسشنامه ارزیابی پروپوزال

عنوان پروپوزال:

۱. عنوان:

گویاست نسبتاً گویاست گویا نیست

در صورتی که گزینه‌های نسبتاً گویاست یا گویا نیست را انتخاب می‌کنید لطفاً اشکالات عنوان را بیان فرمایید.

۲. مقدمه و معرفی:

الف) معرفی موضوع:

گویاست نسبتاً گویاست گویا نیست

ب) اشاره به پژوهش‌های قبلی

اشاره شده است اشاره نشده است منابع بیشتر موجود است

ج) ضرورت انجام طرح

گویاست نسبتاً گویاست گویا نیست

لطفاً در صورت نیاز نظرات اصلاحی و تکمیلی خود را مرقوم فرمایید.

۳. اهداف:

الف) آیا اهداف SMART هستند؟

بلی خیر

ب) آیا با حصول به اهداف اختصاصی هدف کلی بدست می‌آید؟

بلی خیر

در صورت نامتناسب بودن برخی از اهداف، نظرات خود را ذکر فرمایید:

۴. روش اجرا:

الف: نوع مطالعه با توجه به عنوان و اهداف طرح:

مناسب است نسبتاً مناسب است مناسب نیست

ب- حجم نمونه با توجه به نوع مطالعه:

مناسب است نسبتاً مناسب است مناسب نیست

ج- روش نمونه گیری با توجه به نوع مطالعه:

مناسب است نسبتاً مناسب است مناسب نیست

د- ابزار و روش جمع آوری اطلاعات با توجه به نوع مطالعه:

مناسب است نسبتاً مناسب است مناسب نیست

ه- روشهای تجزیه و تحلیل:

مناسب است نسبتاً مناسب است مناسب نیست

لطفاً نظرات خود را در مواردی که به روش اجرا مربوط می شود به تفکیک هر بند مرقوم فرمایید:

۵. پیش بینی زمان لازم برای اجرا:

مناسب است کم است زیاد است

۶. هزینه ها:

مناسب است زیاد است کم است

لطفاً در مورد هزینه ها چنانچه نظری دارید مرقوم فرمایید:

۷. مشکلات اجرایی و روشهای حل آن:

بیان نشده بیان شده و ناقص است بیان شده و صحیح است

۸. ملاحظات اخلاقی:

بیان نشده بیان شده و ناقص است بیان شده و راه حل ارائه گردیده است

لطفاً نظرات خود را در زمینه مشکلات اجرایی و ملاحظات اخلاقی مربوط به این پروپوزال مرقوم فرمایید:

- اظهار نظر کلی نسبت به پایان نامه:

پایان نامه قابل قبول نیست

پایان نامه با انجام تغییرات و اصلاحات قابل قبول است

پایان نامه قابل قبول است

- خواهشمند است در خصوص تناسب طرح با پایان نامه دانشجویی به سوالات زیر پاسخ دهید.

۱. آیا طرح فوق کاربردی است و در بهبود شرایط بهداشتی و درمانی جامعه نقش موثری دارد؟

بلی نا محدودی خیر

۲. آیا طرح دارای نو آوری می باشد و یک مسئله یا سوال علمی را که قبلاً به آن پاسخی داده نشده است را پاسخ می گوید؟

بلی نا محدودی خیر

۳. آیا حجم کار پروژه در حد دوره تحصیلی دانشجویی است؟

بلی نا محدودی خیر

۴. آیا طرح پژوهشی متناسب با اهداف رشته مورد نظر تدوین شده است؟

بلی نا محدودی خیر

۵. تناسب طرح با مقطع و رشته دانشجویی:

مناسب است نسبتاً مناسب است مناسب نیست

چنانچه نظر کلی دیگری دارید بفرمایید:

امضا:

نام و نام خانوادگی داور:

پیوست سه: فرایند اجرای پایان نامه و برگزاری جلسه دفاع

